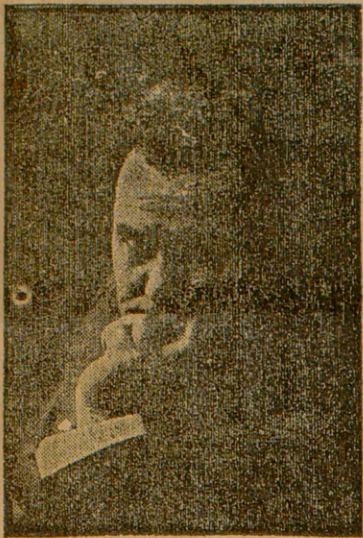

CONVERSA AMB EL MESTRE AMADEU VIVES

AMADEU VIVES

(Fot. Amadeu)

Amadeu Vives serà gloriosament homenatjat avui a la nit, a Olympia. Per a homenatjar el gran compositor que es queda entre nosaltres per fer música nostra, ha volgut ésser-hi tothom. Amb veritable fervor hi som també nosaltres. Diem ben alt que l'autor de "L'emigrant" no ha estat mai infidel a la planyívola melodia que escrivia, ni a l'esperit immortal que la hi va inspirar.

El gran músic és, a més, un home finíssim. Conversar-hi és un plaer. Es — gosariem a dir — el millor "causeur" que t'entim. La seva paraula de subtilitat en subtilitat us mena on vol. Somriu molt quan parla, i quan escolta més. Parla amb una lentitud cadenciosa. Cap matís se li esmuny ni cap mot no li falla.

El trobaríeu a Sant Pol, recerat en una casa clara que dona al mar. Aquesta mar que ha estat — segons ens confessa — la més viva enyorança que ha portat pel món. L'amor a la mar — ens diu — és en mi platònic. La miro només, i ja en tinc prou.

La vida d'Amadeu Vives a Sant Pol de Mar és plàcida. Tot el matí — ens diu — l'esmerço fent música. A hores d'ara — afegeix — treballo amb En Gual en "Les joies de la Roser". A estones, molt clares, faig literatura. Ens diu l'autor de "Sofia" que és en ell un plaer més intens lliurar-se a la literatura que no a la música. Ho alterno tot amb la jardineria — va dient —. Les tardes, totes les tardes, són per a les flors. (A l'eixida del mestre veiem un bon esclat de geranis, rosa, blancs i vermells. Hi ha també dàlies, moltes dàlies. Ara els rosers van esfullant-s'hi, però veuríeu damunt les parets i fent arcada una molt fresca verdor per tota l'eixida.) En Pous i Pagès m'ajuda — diu el mestre —. És un bon jardiner. En sap com un de l'ofici, però ho fa encara amb un enamorament d'aficionat. La meua dona, que hi entén molt, dirigeix les tasques.

El mestre Vives ens diu tot això assegut vora la tanca verda del seu jardí, de cara a mar. Aquest llum — diu —, aquest ordenament i aquest ritme voldria donar-lo a les meves coses. Vull dir l'emoció directa de tot això. Jo sostinc — somriu — o no — que la música de "Doña Francisquita" és, en el fons, catalana. Creieu vós que a despit de l'ambient japonès que dona a les seves obres no és ben francès Pierre Loti? Així mateix "Carmen", de Bizet, és ben francesa, encara que l'autor vagi intercalar-hi motius espanyols. L'esperit vestit amb qualsevol indumentària, o colgat i tot, dringa amb un so que no es confon ni enganya.

Tenim davant els ulls el programa del concert de demà, a la nit. Portem per aquest camí la conversa:

— Les meves sardanes que s'estrenen demà són totes fetes d'aquest any. No n'hi ha cap d'escrita damunt lletra. El títol de cada una ho diu tot i és sincer. Són les primeres sardanes que escric. Fins ara no n'havia fetes, perquè em semblava que no en sabia. En compondre-les, he volgut seguir el camí que va fressar Pep Ventura. El meu desig fóra de fer el que ell faria si, a més del seu geni, tingués la tècnica indispensable i visqués avui. Jo crec que, a despit de la infantilitat innegable d'aquest gran intuïtiu, la seva obra és de les més fidels a

aquell ritme i a aquella claror de què us parlava.

Us confesso que fent sardanes m'hi sento molt bé. El meu somni, però, fóra d'escriure contrapàs, si pogués ésser resuscitada aquesta dansa. Estic cert que m'hi sentiria molt millor encara. El ritme del contrapàs és meravellós. Als francesos els ha frapat extraordinàriament sempre aquest ritme. Jo no l'he trobat enlloc més. És a dir, només a Cuba. Gcsaria a dir que les "guajiras" són derivades del nostre contrapàs. Tenen aquell mateix ritme, tan singular. Podria haver passat el que va passar amb la nostra sardana a Sevilla. Uns gitanos catalans van portar-hi la sardana. Del record de la sardana va néixer el "garrotín" sevillà. Per provar que la "guajira" va ésser importada, puc dir que jo, que he rodat tots aquells pobles, no he trobat mai repetit enlloc aquell ritme. Dels altres, en canvi, n'he trobats a desdir.

Les meves cançons originals que canta la Mercè Plantada havien de formar part d'una òpera, sobre el poema de mossèn Cinto "Canigó". Servo encara inèdit el llibre que va fer-me el gran poeta. Tinc, a més, un poema d'ell que havia de formar part d'aquesta obra. Vull contar-vos un cas que us provarà la gran candidesa d'aquest poeta. En una de les nostres freqüents converses sobre aquesta obra, vaig insinuar-li que trobava d'un rosa massa pallid la part amorosa del llibre. Llavors, per acolorir-la una mica, va oferir-me aquesta poesia que havia retirat — deia ell — per massa crua. Us ben asseguro que si tot l'altre és rosa, això és tot blanc.

A més d'aquestes, tinc una pila de cançons musicades sobre lletra dels nostres millors poetes. N'he musicat moltes també sobre traduccions de poemes grecs. Aquest any penso musicar "Nausica". Em fa una gran il·lusió. Penso també enllestir ben aviat un cor per a l'Orfeó Català sobre el poema d'En Maragall "La fi d'En Serrallonga".

— Com va néixer "La Balanguera", voleu saber? Vaig llegir la crida d'En Carner, en la qual demanava una melodia per aquests versos meravellosos. Va temptar-me tot seguit. Aquesta vegada, el poeta tenia raó. Els poetes, sobre aquesta qüestió, no en tenen sempre.

Vaig anar llegint i rellegint la lletra. Un bon matí vaig trobar la tonada. La tonada, però, exigia quatre versos en lloc dels dos que hi ha. Vaig escriure a Joan Alcover demanant-li si volia fer-me'ls. Al cap d'uns quants dies va contestar-me dient-me que hi havia pensat molt, però que no els trobava. En aquesta lletra m'autoritzava per a fer les combinacions que calgués per adaptar-hi la música. Vaig decidir repetir després de cada estrofa els dos versos darrers de l'estrofa final. Sospito que aquesta lletra de l'Alcover és de les últimes que va escriure. Vaig rebre-la pocs dies abans de la seva mort.

Bon punt vaig tenir-la feta, vaig enviar la cançó al mestre Millet, per si volia cantar-la. Va contestar que li agradava molt i que li faria il·lusió d'estrenar-la acompanyada d'altres coses meves. Aquest prec d'En Millet va moure'm a fer "Els tres idil·lis". El primer va ésser el de "Jesús i Sant Joan". La lletra de Verdaguer m'encisava. El segon, el de "La lluna i la rosa", feia molt de temps que el sentia musicalment. Com que no tenia una lletra que digués aquesta emoció que volia dir en la meua música, vaig demanar uns versos a En Llongueres sobre aquest tema. Quan vaig tenir llestos aquells dos idil·lis, van semblar-me massa suaus, d'una poesia massa tenue. Aleshores vaig compondre el tercer sobre lletra d'En Pujols. Va semblar-me que calia arrodonir-los i cloure'ls amb quelcom de més brillant i més càlid.

Podem dir, doncs, que els dos idil·lis són fills de la "Balanguera".

— "L'emigrant" és la cançó meua que ha estat més popularitzada, i es comprèn. El català és tothora un emigrant, fins i tot a casa seva. Quan vaig escriure aquesta cançó no sospitava aquesta popularització.

Tots els catalans que he trobat corrent món la cantaven. Us confesso que això em feia una gran il·lusió, però moltes vegades em trasbalsava. La poesia de mossèn Cinto, per bé que publicada en el volum Pàtria, era força oblidada. Quan vaig escriure "L'emigrant", feia molt poc temps que havia perdut la meua pobra mare. La viva emoció d'aquest mort devia empenye'm a escriure aquella planyívola melodia. Em plau d'haver derivat aquell dolor filial cap a aquesta cançó.

— En aquesta casolana pau — ja ho veieu — vaig treballant. He pensat moltes vegades que el nostre esperit pairal ha sofert un minuciós esbocinament. Talment, una estàtua destruïda en petits bocins que un vent ha gués escampat a indrets llunyans. A cadascú ens toca, doncs, de descolgar un bocí per a refer-la. El bocí que em toca de descolgar a mi l'iré descolgant en la sorra daurada d'aquesta platja que tant estimo. L'olor de les meves flors m'hi guiarà, si cal.

El mestre Vives, en la pau de Sant Pol va escrivint una autobiografia en català que pensa titular "Llibre del romeu rumiaire". En aquest llibre de memòries caldrà que hi apunti el gran compositor el record d'aquesta nit d'homenatge en la qual les ovacions seran un prec que a hores d'ara ja potser no cal de fer-li.

F.